

Zasady podatkowe w teorii i praktyce **Maria Kosek-Wojnar**

W książce podjęto często dyskutowany temat, jak powinny być skonstruowane poszczególne podatki i całe systemy podatkowe. Autorka przedstawiła: podatki jako finansową podstawę działalności państwa, nakładanie i pobór podatków przez państwo, zasady podatkowe jako kryteria oceny podatków, zasadę sprawiedliwości podatkowej, zasady podatkowe a rozkładanie ciężarów podatkowych, zdolność dochodową, postulaty pod adresem systemu podatkowego.

Książka jest przeznaczona zarówno dla pracowników naukowych zajmujących się zagadnieniami podatkowymi, studentów, jak i osób zainteresowanych zagadnieniami podatkowymi.

Wstęp

Rozdział 1. Podatek jako finansowa podstawa działalności państwa

- 1.1. Przesłanki istnienia państwa
- 1.2. Krytyka jakiegokolwiek ingerencji państwa w życie gospodarcze i społeczne w doktrynie liberalnej
 - 1.2.1. Przesłanki ograniczania roli państwa w życiu gospodarczym
 - 1.2.2. Uzasadnienie dla nierówności społecznych
- 1.3. Rola państwa w świetle neoliberalnych poglądów nurtu indywidualistycznego
 - 1.3.1. Krytyka państwa w ujęciu L. von Misesa
 - 1.3.2. Zniewolenie jednostki przez państwo
 - 1.3.3. Krytyka wydatków państwa na ochronę socjalną
 - 1.3.4. Kontrowersje wokół państwa w okresie transformacji ustrojowej
- 1.4. Argumenty na rzecz roli państwa w zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego obywateli
- 1.5. Państwo jako zło moralne — radykalna wersja liberalizmu w poglądach libertarian
- 1.6. Teorie preferujące aktywną rolę państwa w życiu gospodarczym i społecznym
 - 1.6.1. Próba rozwiązania konfliktu między interesem prywatnym a pub-licznym — problem interwencjonizmu
 - 1.6.2. Nurt keynesowski i neokeynesowski
 - 1.6.3. Państwo w gospodarce socjalistycznej
 - 1.6.4. Opieka państwa nad obywatelem od kołyski aż po grób
 - 1.6.5. Państwo w koncepcji społecznej gospodarki rynkowej — ordoliberalizm
- 1.7. Spojrzenie na cele i funkcje państwa z perspektywy XXI wieku

Rozdział 2. Państwo czynnym podmiotem podatku

- 2.1. Legitymizacja władz publicznych do nakładania i poboru podatków
 - 2.1.1. Polityczny aspekt legitymizacji władz publicznych do nakładania podatków
 - 2.1.2. Moralne uzasadnienie nakładania podatków
- 2.2. Teorie leżące u podstaw legitymizacji nakładania podatków
 - 2.2.1. Ekwivalencja świadczeń pomiędzy państwem a podatnikiem

- 2.2.2. Zdolność dochodowa jako przyczyna nakładania podatków
- 2.3. Państwo suwerenem podatkowym

Rozdział 3. Zasady podatkowe jako kryteria oceny podatków

- 3.1. W poszukiwaniu wzorca — istota zasad podatkowych
- 3.2. Nieufność wobec państwa — postulaty zabezpieczenia praw i interesów podatnika
- 3.3. Pierwsze próby kompromisu w zakresie zabezpieczenia interesów podatnika i państwa
 - 3.3.1. Przesłanki szukania kompromisu — szkoła historyczna
 - 3.3.2. Koncepcje zasad podatkowych A. Schäffle'a i L. von Steina
 - 3.3.3. Podatkowy opus A. Wagnera
 - 3.3.4. Wkład przedstawicieli szkoły historycznej do rozwoju myśli podatkowej
- 3.4. Współczesne ujęcie zasad podatkowych

Rozdział 4. Zasada sprawiedliwości podatkowej fundamentalną zasadą podatkową

- 4.1. Trudność zdefiniowania pojęcia sprawiedliwość podatkowa
- 4.2. Powszechność podatku a problem dyskryminacji podatkowej
 - 4.2.1. Istota powszechności opodatkowania
 - 4.2.2. Problem dyskryminacji podatkowej
- 4.3. Problem równego opodatkowania
 - 4.3.1. Istota równego opodatkowania
 - 4.3.2. Różne odcienie równości w świetle koncepcji egalitarnych
- 4.4. Sprawiedliwość podatkowa a sprawiedliwość społeczna

Rozdział 5. Zasady podatkowe a problem rozkładania ciężarów podatkowych

- 5.1. Określanie wysokości ciężarów podatkowych
 - 5.1.1. Dylemat wyznaczania granic opodatkowania
 - 5.1.2. Ciężary podatkowe współczesnych państw
- 5.2. Dylematy wyboru przedmiotu opodatkowania
 - 5.2.1. Kryteria wyboru
 - 5.2.2. Jeden przedmiot opodatkowania — jeden podatek
 - 5.2.3. Idea rozkładania ciężarów podatkowych w koncepcjach klasyków
- 5.3. Podatki osobiste i podatki rzeczowe jako podstawa bazy podatkowej
 - 5.3.1. Istota podatków rzeczowych
 - 5.3.2. Pomysłowość w poszukiwaniu przedmiotów opodatkowania
 - 5.3.3. Zalety i wady podatków rzeczowych w świetle zasad podatkowych
 - 5.3.4. Pogłówne i inne podatki osobiste sensu stricto
- 5.4. Podatki bezpośrednie i podatki pośrednie jako podstawa bazy podatkowej
 - 5.4.1. Kryteria wyodrębnienia podatków bezpośrednich i pośrednich
 - 5.4.2. Podatki bezpośrednie i pośrednie w systemach podatkowych współczesnych państw

Rozdział 6. Zdolność dochodowa jako podstawa bazy podatkowej

- 6.1. Dochód jako przedmiot opodatkowania

- 6.1.1. Podatkowa interpretacja dochodu
- 6.1.2. Problem personalizacji podatku dochodowego od osób fizycznych
- 6.2. Sporne elementy konstrukcji podatku dochodowego od osób fizycznych
 - 6.2.1. Koncepcje negatywnego podatku dochodowego
 - 6.2.2. Argumenty za wprowadzeniem podatku liniowego
 - 6.2.3. Uzasadnianie stosowania progresji podatkowej
- 6.3. Wydatki konsumpcyjne jako przedmiot opodatkowania
- 6.4. Baza podatkowa oparta na majątku podatnika

Rozdział 7. Postulaty pod adresem systemu podatkowego

- 7.1. Istota systemu podatkowego
- 7.2. Postulatywny system podatkowy
- 7.3. Problem neutralności systemu podatkowego
- 7.4. Spójność systemu podatkowego
 - 7.4.1. Spójność wewnętrzna
 - 7.4.2. Spójność zewnętrzna
- 7.5. Stabilność systemu podatkowego
 - 7.5.1. Determinanty zmian systemu podatkowego
 - 7.5.2. Koncepcje zapewnienia stabilności systemu podatkowego
- 7.6. Przejrzystość systemu podatkowego
 - 7.6.1. Mały stopień komplikacji
 - 7.6.2. Problem iluzji fiskalnej
- 7.7. Efektywność systemu podatkowego
 - 7.7.1. Zasada sprawiedliwości podatkowej jako rdzeń zasad podatkowych
 - 7.7.2. Sprawiedliwość podatkowa a efektywność systemu podatkowego
 - 7.7.3. Efektywność opodatkowania a trwała wydajność podatków

Podsumowanie

Załączniki

Bibliografia